

ANADOLU'YA İLK TÜRK AKINLARI

Türk tarihinde Anadolu'ya yönelik ilk akınlar 4. yy.da **Hunlar** ve 6. yy.da **Sabirler** döneminde yapılmıştır. Anadolu'ya yapılan bu ilk akınlar Anadolu'ya yerleşme amaçlı değildir. Anadolu'ya yurt edinme amacıyla ilk akınlar **Büyük Selçuklular** döneminde başlamıştır. Çağrı Bey komutasındaki Türkler 1015 - 1021 yıllarında Anadolu'ya keşif amacıyla akınlar düzenlediler. Bu keşif akınları, Anadolu'nun Türkler için uygun bir yurt olacağı sonucuna ulaştırdı. Bu gelişmelerden sonra Türklerin Anadolu'ya yaptığı akınlar hız kazandı.

Karahanlı ve Gazneli devletlerinin baskısı altında kalan Selçuklular, Türklere yurt bulmak amacıyla Anadolu'ya yönelmiştir. Çağrı Bey döneminde keşif ve tanıma amaçlı düzenlenen akınlar sıklaşmış, 1048 **Pasinler** ve 1071 **Malazgirt** Savaşlarından sonra Anadolu'daki Bizans etkinliği kırılmıştır.

Pasinler Savaşı (1048)

Bu dönemde Anadolu'daki en büyük siyasi güç Bizans İmparatorluğu'du. Bizans, Türklerin Anadolu'daki akınlarından rahatsızlık duymaktaydı. Türklerin doğu Anadolu'daki faaliyetlerine son vermek istiyordu. Türkler ile Bizans arasındaki ilk büyük savaş Pasinler Ovası'nda yapıldı. Savaş Selçuklular kazandı.

Pasinler Savaşı Türklerin Bizans'la yaptığı ilk savaş ve kazandığı ilk zaferdir.

Malazgirt Savaşı (26 Ağustos 1071)

Türklerin Anadolu'ya akınlarının hızlanarak devam etmesi Bizans İmparatorluğu'nu endişelendirmekteydi. Bizans imparatoru Romen Diyojen Türklerin Anadolu'daki varlığına son vermek ve tüm İslam ülkelerini istila etmek amacıyla büyük bir ordu hazırlayarak sefere çıktı. Bu sırada Fatimiler üzerine sefere çıkan Sultan Alparslan Romen Diyojen'in güçlü bir orduyla sefere çıktığını duyunca Anadolu'ya döndü. Türk tarihindeki en önemli savaşlardan biri olan Malazgirt Savaşı 26 Ağustos 1071'de yapıldı. Üstün Bizans ordusu karşısında büyük bir zafer kazanıldı.

Önemi:

- ⇒ Anadolu'nun kapıları Türklere açıldı.
- ⇒ Anadolu'da Selçukluların önündeki en büyük engel olan Bizans tehlikesi ortadan kalktı.
- ⇒ Anadolu'da ilk Türk devletleri kuruldu.
- ⇒ Kazanılan zafer Türklerin İslam dünyasındaki prestijlerini arttırdı.
- ⇒ Türk kültürü Anadolu'ya taşındı.
- ⇒ Anadolu'da beylikler kurulmuştur.

Alparslan komutanlarına emir vererek Anadolu'yu fethetmelerini istemiştir. Ayrıca komutanların fethettiği topraklar kendilerine iktâ olarak ve-

rilmiştir. Bu durum Anadolu fethini hızlandırmakla beraber Selçuklu merkezi otoritesinin bozulmasına ve Anadolu'da birçok beyliğin kurulmasına sebep olmuştur.

Selçukluların Anadolu'yu yurt edinmelerinde,

- ⇒ Karahanlı ve Gazneli baskıları nedeniyle yeni vatanlar aramaya başlamaları
- ⇒ Anadolu'nun Türklerin yaşayışına uygun özelliklere sahip olması
- ⇒ Anadolu'nun fethinin gaza yapma ve ganimet alma anlayışına uygun olması
- ⇒ Anadolu nüfusunun az olması ve burada yaşayan halkın Bizans yönetiminden memnun olmaması
- ⇒ Anadolu'da Türklere direnç gösterecek bir gücün kalmaması gibi nedenler etkili olmuştur.

ANADOLU'DA KURULAN İLK TÜRK BEYLİKLERİ

1071 Malazgirt Savaşı sonucunda Anadolu'da Türklerin önündeki en büyük engel olan Bizans tehlikesi bertaraf edilmişti. Büyük Selçuklu Sultanı Alparslan değerli komutanlarını Anadolu'nun fethiyle görevlendirdi. Bu komutanlara fethettikleri bölgelerin kendi yönetimlerine verileceği vaat edilmiştir. Bununla fetihlerin hızlandırılması amaçlanmıştır. Selçuklu komutanları kısa bir sürede Anadolu'nun büyük bir bölümünü fethetmişler ve Anadolu'da ilk Türk beyliklerini kurmuşlardır.

SALTUKLULAR (1072 - 1202)

Adını kurucusu **Saltuk Bey**'den alan bu devlet, **Erzurum** merkez olmak üzere; **Bayburt, Tercan, İspir, Oltu** civarında hüküm sürmüştür. Anadolu'da kurulan **ilk Türk beyliğidir**. 1202 yılında Türkiye Selçuklu Sultanı Rükneddin Süleyman Şah, Gürcistan seferine giderken Erzurum'u alarak Saltuklulara son vermiştir.

MENGÜCEKLİLER (1080 - 1228)

Mengücek Gazi tarafından **Erzincan, Kemah ve Divriği** yörelerinde kurulmuştur. Anadolu Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubat tarafından varlıklarına son verilmiştir.

DANIŞMENTLİLER (1080 - 1178)

Danişmentliler 1071 - 1178 yılları arasında **Sivas, Tokat, Amasya, Kayseri** ve **Malatya** civarında hüküm sürmüşlerdir. Kurucusu, **Danişmend Gazi**'dir. Anadolu Türk siyasal birliğinin kurulmasında, Anadolu Selçuklu Devleti'nin en büyük rakibi ve bu devleti en fazla uğraştıran beylik olmuştur. XI. yy. da Anadolu'ya saldıran Haçlılara karşı direnen önemli güçlerden biridir. Türkiye'de kurulan ilk Türk devletlerinin en büyüklerinden biri olan Danişmentliler Anadolu'nun Türkleşmesine önemli katkıda bulunmuşlardır. **Anadolu'da ilk medreseyi Niksar'da açmışlardır**. Anadolu Selçuklu Sultanı II. Kılıç Arslan tarafından yıkılmıştır.

ARTUKLULAR (1102 - 1409)

Diyarbakır ve **Mardin** çevresinde hüküm sürmüşlerdir. Bizanslılarla mücadele ederek, Anadolu'nun Türkleşmesine yardımcı olmuşlardır. Üç kol halinde hüküm sürmüşlerdir.

Hasankeyf Artukluları (1102 - 1231)

Artuk Bey'in oğlu **Sökmen** tarafından 1102 yılında Hasankeyf (Hısn-ı Keyfa) merkez olarak kurulmuştur. Diyarbakır ve çevresinde hüküm süren Hasankeyf Artukluları haçlılarla savaşarak onları mağlup etmiştir. Bir süre Anadolu Selçuklularına bağlı olarak yaşayan beylik daha sonra Eyyübilerin hâkimiyeti altına girmiştir. 1231 yılında Eyyubiler Hasankeyf Artuklularının varlığına son vermiştir.

Mardin Artukluları (1108 - 1409)

Artuk Bey'in oğullarından **İlgazi** tarafından 1108 yılında Mardin'de kurulmuştur. Haçlılara karşı düzenlenen seferlerde büyük zaferler kazanan İlgazi'nin ölümünden sonra Mardin Artukluları Anadolu Selçuklularına bağlı olarak yaşamışlardır.

Anadolu Selçuklu Devleti'nin yıkılmasından sonra Moğollara ve Karakoyunlulara bağlı olarak varlığını devam ettiren Mardin Artukluları Beyliği'nin varlığına 1409'da Karakoyunlular son vermiştir.

Harput Artukluları (1185 - 1234)

Hasankeyf Artuklularında yaşanan taht mücadelesi sırasında **İmameddin Ebu Bekir** 1185'te Harput ve çevresinde Mardin Artukluları Beyliğini kurmuştur, İmameddin Ebu Bekir'in ölümünden sonra Eyyübilere bağlı olarak yaşayan Mardin Artuklularının varlığına 1234 yılında Anadolu Selçukluları tarafından son verilmiştir.

NOT Hasankeyf günümüzde idari olarak Batman iline bağlı bir ilçedir. Hasankeyf'te Artuklulara ait birçok eser bulunmaktadır. Hasankeyf tarihi yönüyle oldukça zengindir. Baraj yapımından dolayı bu eserler sular altında kalma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır.

ÇAKA BEYLİĞİ (1081 - 1093)

İzmir ve çevresini ele geçiren **Çaka Bey** tarafından kurulmuştur. **Türk denizciliği bu beylikle başlamıştır.** Anadolu Selçuklu Sultanı I. Kılıç Arslan tarafından yıkılmıştır. **Çaka Beyliği ilk Türk denizci beyliğidir.** Yıkılmasıyla Batı Anadolu'daki Türk egemenliği sona ermiştir, **İstanbul'u İslamiyet döneminde kuşatan ilk Türk komutanı da Çaka Bey'dir.**

NOT Türklerin daha önce denizcilikle uğraşmamasının sebebi coğrafi konumlarının denizcilik faaliyetine uygun olmamasıdır.

ÇAKA BEY

İlk Türk Donanması'nın kurucusu ünlü Türk beyidir. Sultan Alparslan döneminde 1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'nun fethinde görev alan Türkmen beylerinden biridir. Bizans'a karşı yapılan akınlardan birinde esir düşmüştür. Bir süre esir olarak İstanbul'da kaldıktan sonra 1081'de Bizanslılarda yaşanan taht değişikliği sırasında İstanbul'dan kaçarak esaretten kurtulmuştur, İzmir'e gelerek burada kendi adıyla anılan İlk denizci Türk Beyliğini kurmuştur (1081). Güçlü bir donanma kurmuştur. **Midilli** ve **Sakız** adalarını fethettikten sonra üzerine gönderilen Bizans donanmasını yenilgiye uğratmıştır. 1092'de Anadolu Selçuklu Sultanı I. Kılıçarslan ile kızını evlendirmiştir. Çaka Bey'in güçlenmesinden endişeli olan Bizans, Anadolu Selçuklu Devleti'ni kışkırtma politikası izlemiştir. Bizans'ın bu entrikaları başarıya ulaşmış ve Çaka Bey Kılıçarslan tarafından öldürtülmüştür (1093). Çaka Bey'in ölümünden sonra I. Haçlı Seferi sırasında 1097'de Bizans İzmir ve çevresini işgal ederek Çaka Beyliğine son vermiştir. **Çaka Bey'in İlk Türk Donanması'nı kurduğu 1081 tarihi Türk Deniz Kuvvetlerinin kuruluş tarihi olarak kabul edilmektedir.**

BEYLİKLERİN ORTAK ÖZELLİKLERİ

- ⇒ Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'nun fethiyle görevlendirilen Türk komutanlar tarafından kurulmuşlardır.
- ⇒ Haçlılara karşı mücadele etmişlerdir.
- ⇒ Anadolu'nun Türkleşmesinde önemli rol oynamışlardır.
- ⇒ Türk - İslam kültür ve medeniyetinin gelişmesine katkıda bulunmuşlardır.
- ⇒ Kurucularının ismini almışlardır.
- ⇒ Anadolu'yu bayındır hale getirmişlerdir.

ANADOLU SELÇUKLU DEVLETİ (1077 - 1308)

Anadolu Selçuklu Devleti, Büyük Selçuklu Devleti'nin kollarından en uzun ömürlü olanıdır. Bu devlet, **Kutalmışoğlu Süleyman Şah** tarafından İznik'te kurulmuştur.

SÜLEYMAN ŞAH DÖNEMİ (1077 - 1086)

Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'nun fethine katılan Süleyman Şah Bizans'a karşı yaptığı savaşlarda büyük başarılar kazandı. Anadolu'nun büyük bölümünü fethetti. 1075 yılında İznik'i ve çevresini fethetti ve İznik'e yerleşti. 1077'de İznik'i başkent yaparak Anadolu Selçuklu Devleti'ni kurdu. 1082'de güney seferine çıkan Süleyman Şah **Tarsus, Ceyhan, Adana** ve çevrelerini fethettikten sonra 1084'te **Antakya**'yı fethetti. Süleyman Şah'ı Halep'e yönelerek şehri kuşatması Suriye Selçukluları hükümdarı Tutuş ile arasının bozulmasına neden oldu. İki taraf arasında 1086'da Halep önlerinde yapılan savaş sırasında Süleyman Şah mağlup oldu. Savaş sırasında hayatını kaybetti.

I. KILIÇARSLAN DÖNEMİ (1092- 1107)

Anadolu Selçuklu Devleti'nde Süleyman Şah'ın ölümünden altı yıl sonra oğlu I. Kılıçarslan İznik'e gelerek tahta çıktı. Devlet otoritesini yeniden sağladı. 1096'da Malatya'yı kuşattığı sırada Haçlı Ordularının Anadolu'ya girdiğini öğrendi. Hemen kuşatmayı kaldırarak haçlıların üzerine doğru harekete geçti. O sırada İznik'i kuşatan Haçlılara karşı yaptığı savaşta haçlılara büyük zayıflık verdirmesine rağmen sürekli yeni birliklerle desteklenen haçlılara karşı ordusunu geri çekti.

Danışmend Gazi I. Kılıçarslan ile birleşerek Haçlılara karşı büyük zafer kazanmasına rağmen çok kalabalık olan haçlıların Anadolu'yu geçmesini engelleyemedi. Anadolu'ya geldiklerinde 600 binden fazla sayıda olan haçlılar Anadolu'dan çıktıklarında yüz bin kişi kalmıştı. I. Haçlı Seferinden sonra İznik'in elden çıkması üzerine I. Kılıçarslan devletin başkentini **Konya**'ya taşıdı. Danışmentlilerin elinde bulunan **Malatya**'yı fethetti. Musul Emiri Çavlı'nın yönettiği Büyük Selçuklu Ordusu ile Habur Irmağı yakınlarında yapılan savaşta mağlup oldu. Atıyla geçmek istediği Habur Irmağında boğularak hayatını kaybetti.

Kuruluş döneminde Haçlılarla başarılı mücadeleler yapan Anadolu Selçukluları kazandıkları başarılarla Türkmenlerin Anadolu'ya göçünü hızlandırmıştır.

Anadolu Selçuklu Devleti'nin kuruluş döneminin uzun sürmesinde;

- ⇒ Büyük Selçuklular karşısında aldıkları yenilgiler
- ⇒ Fetret dönemleri yaşamaları
- ⇒ Haçlılarla savaşmak zorunda kalmaları gibi nedenler etkili olmuştur.

HAÇLI SEFERLERİ (1096 - 1270)

Hıristiyan Avrupalıların kutsal saydıkları Kudüs ve çevresini Müslümanların elinden almak amacıyla düzenledikleri sekiz sefere **HAÇLI SEFERLERİ** denir.

Nedenleri

1. Dini Nedenler

- ⇒ Hristiyanların kendileri için kutsal saydıkları Kudüs ve çevresini Müslümanlardan geri almak istemeleri
- ⇒ Papalık ve rahiplerin etki alanlarını genişletmek istemeleri
- ⇒ Haçlı Seferlerine katılacak Hristiyanların tüm günahlarının affedileceğinin açıklanması
- ⇒ Katolik Kilisesi'nin Doğu'da yer alan Ortodoks mezhebini kendi hâkimiyeti altına almak istemesi
- ⇒ Fransa'da Kluni tarikatının Hristiyanları Müslümanlara karşı kışkırtıcı faaliyetleri etkili olmuştur.

2. Siyasi Nedenler

- ⇒ Türklere karşı başarısız olan Bizans Devleti'nin Avrupalıları yardıma çağırması
- ⇒ Avrupalıların Türkleri, Anadolu ve Ortadoğu'dan uzaklaştırmak istemesi
- ⇒ Macera peşindeki şövalyelerin savaş istekleri etkili olmuştur.

3. Ekonomik Nedenler

- ⇒ Avrupa'nın bu dönemde ekonomik açıdan son derece zayıf olması
- ⇒ Avrupalıların zengin doğu ülkelerini ele geçirmek istemeleri
- ⇒ Avrupalıların Müslümanların elinde bulunan İpek ve baharat yollarını ele geçirmek istemeleri etkili olmuştur.

Sonuçları

- ⇒ İpek ve Baharat yollarının denetimi İslam devletlerinin elinde kaldı.
- ⇒ Avrupa'daki **derebeylik yönetimi** zayıfladı. **Mutlak krallık** yönetimi güçlendi.
- ⇒ Türklerin batı yönündeki fetihleri durakladı. **Anadolu Birliği bozuldu, Bizans'ın ömrü uzadı.**
- ⇒ Kiliseye ve papazlara karşı olan güven sarsıldı.
- ⇒ **Pusulâ, barut ve kâğıt** gibi Avrupa'da bilinmeyen teknik buluşlar Avrupa'ya taşındı.
- ⇒ Doğu-batı ticareti gelişti. Akdeniz önem kazandı.
- ⇒ Akdeniz'de yer alan liman şehirleri gelişti.
- ⇒ Skolâstik düşünce etkisini kaybetmeye başladı.
- ⇒ Avrupa'da ticaretin gelişmesine bağlı olarak Burjuva sınıfı oluştu.
- ⇒ Anadolu'nun ekonomik yapısı sarsıldı.

I. MESUT DÖNEMİ (1116 - 1155)

Kılıç Arslan'ın ölümünden sonra yerine oğlu I. Mesut geçmiştir. Musul atabeyi İmadeddin Zengi'nin Urfa'yı fethederek haçlılardan geri alması üzerine başlayan II. Haçlı Seferi sırasında Sultan I. Mesud Alman İmparatorunun yönettiği Haçlı ordusunu Eskişehir'de büyük bir bozguna uğrattı.

I. Mesut, **Sivas** ve **Malatya**'yı Danışmentlilerden aldıktan sonra **Çukurova** bölgesini ele geçirmiştir.

İlk bakır para I. Mesut zamanında bastırılmıştır.

II. KILIÇ ARSLAN DÖNEMİ (1155 - 1192)

I. Mesut'tan sonra tahta II. Kılıç Arslan geçti. Türk tarihi açısından en önemli olayı **Miryakefalon Savaşı**'dır. II. Kılıçarslan dönemiyle birlikte Anadolu Selçuklu Devleti'nin yükselme dönemi başlamıştır.

Miryakefalon Savaşı (1176)

Malazgirt Savaşı'ndan sonraki yüzyıllık dönemde Anadolu'nun büyük bir bölümünün Türkler tarafından fethe dilmesini engelleyemeyen Bizans İmparatorluğu, Türkleri Anadolu'dan atmak için son kez büyük bir ordu oluşturarak Türkler üzerine yürüdü. Denizli yakınlarında yapılan savaşı Selçuklular kazandı.

Sonuçları:

- ⇒ Bizanslılar yenildi.
- ⇒ Türkler pek çok savaş ganimeti ele geçirdiler.
- ⇒ Bizanslılar savunma durumuna geçtiler.
- ⇒ Bizans vergiye bağlandı.

Önemi:

Miryakefalon Savaşı'ndan sonra, Bizanslılar, Türkleri Anadolu'dan çıkartamayacağını anlamış ve savunmaya çekilmiştir. Bu zaferle Türkler Anadolu'ya kesin olarak yerleşmişlerdir. Artık Anadolu tam anlamıyla "**TÜRK YURDU**" olmuştur.

II. Kılıç Arslan, Anadolu'daki sorunları kararlı bir şekilde ele aldı. 1178 yılında Danişmentlilere son verdi.

II. Kılıç Arslan, eski Türk hakimiyet anlayışına göre ülkeyi 11 oğluna paylaştırıp kendisi büyük sultan olarak Konya'da oturmaya başladı. Fakat bu durum şehzadeler arasında bir saltanat mücadelesine yol açtı. Bu mücadeleyi **I. Gıyaseddin Keyhüsrev** kazandı.

Anadolu Selçukluları döneminde ilk bakır para I. Mesud döneminde, ilk gümüş para II. Kılıçarslan döneminde, ilk altın para ise 13. yy'da I. Alaeddin Keykubat döneminde bastırılmıştır.

I. GYASEDDİN KEYHÜSREV DÖNEMİ

I. Dönem: (1192-1196)

II. Dönem: (1204-1211)

I. Gıyaseddin Keyhüsrev Menderes Irmağı'na kadar olan bütün toprakları ele geçirdi.

I. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde devletin sınırları ilk kez Akdeniz'e kadar genişledi. Antalya limanını ele geçirdi. **Antalya'nın fethiyle Selçuklular ilk defa denizcilğe başlayıp bir donanma kurdular.** Böylece Anadolu Selçukluları Akdeniz'e inmiş oldu. Antalya'yı ihracat ve ithalat limanı konumuna getirdi.

I. Gıyaseddin Keyhüsrev uluslararası ticareti geliştirebilmek için **Venediklilerle** ilk defa bir ticaret antlaşması yaptı.

I. İZZEDDİN KEYKAVUS DÖNEMİ (1211 - 1220)

I. Gıyaseddin Keyhüsrev'in ölümünden sonra yerine oğlu I. İzzeddin Keykavus geçti. Bu dönemde Kıbrıs kralıyla bir antlaşma yapılarak her iki ülke tüccarlarına da birbirinin topraklarında yerleşme, ticaret yapma hakları tanındı. Karadeniz'de Sinop alınarak önemli ithalat ve ihracat merkezi haline getirildi.

I. ALÂADDİN KEYKUBAT DÖNEMİ (1220 - 1237)

Anadolu Selçuklu Devleti'nin en parlak dönemi Alaeddin Keykubat dönemidir. Bu dönemde;

- ⇒ Doğuda beliren Moğol tehlikesine karşı, kentler güçlendirilmiştir.
- ⇒ Eyyubilerle anlaşma yapılmış ve Doğu Anadolu'ya Harzemşahlar yerleştirilerek sınır güvenliği sağlanmıştır.
- ⇒ Anadolu ve Konya, büyük kültür merkezi haline gelmiştir.
- ⇒ Alanya alınarak **tersane** kurulmuştur.
- ⇒ Batı ve Akdeniz kıyılarına Türkmenler yerleştirilmiştir.

Sinop - Antalya, Erzurum - İzmir arasında yollar yapılmıştır. Bu yollara **kervansaray** adında konaklama ve güvenlik merkezleri kurulmuştur. Böylece ticaret yollarının güvenliği sağlanmıştır. Alaeddin Keykubat, 1230 yılında Harzemşahları Yassıçimen Savaşı'nda yenilgiye uğratmıştır.

Yassıçimen Savaşı (1230)

Moğollarla mücadele eden Harzemşahlar, Azerbaycan bölgesinde Celaleddin Harzemşah liderliğinde toplandılar. Anadolu Selçukluları Moğollarla aralarında tampon bölge oluşturan Harzemşahları destekliyordu.

Fakat Harzemşahların Selçuklulara bağlı Ahlât şehrini işgal etmesi iki devlet arasındaki ilişkileri bozdu. Bunun üzerine Sultan Alaeddin Keykubat sefere çıktı.

Savaşın Sonucunda:

- ⇒ Harzemşahlar yenildiler ve Doğu Anadolu'yu terk ettiler. Doğu Anadolu'da otorite boşluğu oluştu.
- ⇒ Yassıçimen Savaşı'nı kaybeden Harzemşahların Doğu Anadolu'yu terk etmeleri sınırdaki tampon bölgeyi kaldırmış ve Moğolların Anadolu'ya girmesine zemin hazırlamıştır.
- ⇒ Anadolu Selçuklu Devleti'nin yükselme dönemi, I. Alaeddin Keykubat'ın ölümüyle sona ermiştir (1237).

Selçuklu hükümdarlarının kıyı kentlerini ele geçirmeleri ve kervansaraylar yapmalarında amaç ticareti geliştirmektir. Bu amaçla:

- ⇒ Kervan ticaretini yaygınlaştırdılar.
- ⇒ Kervansaraylar inşa ettiler.
- ⇒ Şehirciliğe önem verdiler.

II. GIYASEDDİN KEYHÜSREV DÖNEMİ (1237-1246)

Anadolu Selçuklu Devleti'nin çöküş yıllarıdır. Bunun sebebi II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in devlet adamlığının yetersizliği, ülkeyi kötü yönetmesi ve Vezir Saadeddin Köpek'in yıkıcı çalışmalarıdır.

Bu dönemin önemli olayları:

Baba İshak (Babailer) İsyanı (1240)

Anadolu Selçuklu Devleti'nde II. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde uygulanan başarısız politikalar halkın devlete olan güvenini sarsmıştır.

Bu sırada peygamberlik iddiasında bulunan Baba İshak isimli bir kişi çevresinde topladığı kişilerle Adıyaman ve çevresinde isyan etmiştir. Anadolu Selçuklu Devleti bu isyanı bastırmakta oldukça zorlanmıştır. Baba İshak'ın öldürülmesiyle bu isyan bastırılmıştır.

İsyanın Sonucu: Anadolu Selçuklu Devleti isyanı güçlüklerle bastırabilmiş ancak Anadolu'nun uzun süre karışıklık içinde kalmasını önleyememiştir. Moğollar bu durumu fırsat bilerek Anadolu'ya yönelmiştir.

Kösedağ Savaşı (1243)

Anadolu Selçuklularının Babailer isyanını güçlüklerle bastırabilmesi, devletin zayıf durumunu ortaya çıkarmıştır. Bu durumdan yararlanmak isteyen Baycu Noyan komutasındaki Moğol (İlhanlı) ordusu Anadolu'ya girmiştir. Sivas yakınlarında Kösedağ mevkiinde yapılan savaşta Selçuklular kaybetmiştir.

Kösedağ Savaşı, Anadolu Selçuklu Devleti için çok olumsuz sonuçlara yol açmıştır. Bunlar:

- ⇒ Anadolu Selçuklu Devleti yenildi ve bağımsızlığını yitirdi.
- ⇒ Doğu Anadolu Moğol egemenliği altına girdi.
- ⇒ Trabzon Rum Devleti ve Ermeniler Moğollara bağlandı.
- ⇒ Anadolu'daki bayındırlık eserleri yok edildi.
- ⇒ Anadolu Türk birliği bozuldu.
- ⇒ Anadolu'da uzun süreli Taht kavgaları yaşandı.

Sultan II. Mesut'un ölümüyle devlet tamamen yıkıldı ve Anadolu Türkmen Beylikleri Dönemi başladı (1308).

Anadolu Selçukluları,

- ⇒ Türkmenleri bir çatı altında toplayarak Anadolu Türk Birliği'ni sağlamışlardır.
- ⇒ Anadolu'da Türk kültürünün gelişmesini ve devamlılığını sağlamışlardır.
- ⇒ Anadolu'yu ve İslam dünyasını Haçlılara ve Bizans'a karşı korumuşlardır.
- ⇒ Anadolu'yu canlı bir ticaret merkezi haline getirmişlerdir.

Anadolu Selçuklu Devleti, gerek Bizans'la gerekse Haçlı Orduları ile savaşlar yapmıştır. Bu savaşlarda başarılı olursa bile üretim ve vergi gelirleri olumsuz etkilenmiştir. Savaşlar nedeniyle tarım ve yerleşim alanları harap edilmiş, yakılıp, yıkılmış, can ve mal güvenliği olmadığı için ticaret yolları da önem kaybetmiş ve ticaret azalmıştır.

ANADOLU'DA İKİNCİ TÜRK BEYLİKLERİ DÖNEMİ

XIII. yüzyıl sonlarına doğru Anadolu'da Moğol baskısının azalması ve Anadolu Selçuklu Devleti'nin çöküş sürecine girmesi üzerine Anadolu'nun çeşitli yerlerinde Selçuklulardan ayrılan beylikler ortaya çıkmıştır. Selçuklu Devleti'nin dağılmasıyla ortaya çıkan en önemli Türk beylikleri şunlardır:

KARAMANOĞULLARI (1256 - 1487)

Kurucu: Kerimuddin Karaman

Yerleşim Merkezi: Merkez **Konya** olmak üzere Orta Anadolu Bölgesidir. Kendilerini Anadolu Selçuklu Devletinin mirasçısı saymışlardır.

Osmanlı Devletinin Anadolu Türk birliğini kurmak için en fazla mücadele ettiği beyliktir. **Karamanoğulları Türkçeyi resmi dil olarak kabul eden ilk Anadolu Türk beyliğidir. (1277)**

Karamanoğlu Mehmet Bey 13 Mayıs 1277'de yayınladığı fermanında "Bugünden sonra divanda, sarayda, dergâhta mecliste ve meydanda Türkçeden başka dil kullanılmayacaktır," diyerek Türkçeyi resmi dil olarak ilan etmiştir.

GERMİYANOĞULLARI (1299 - 1429)

Kurucu: I. Yakup Bey

Yerleşim Yeri: Kütahya, Simav, Kula ve Denizli çevresidir.

Germiyanoğulları 1429'da II. Murat zamanında tamamen Osmanlılara bağlanmıştır.

CANDAROĞULLARI (İsfendiyarogulları)(1292-1461)

Kurucu: Şemseddin Yaman Candar

Yerleşim Yeri: Kastamonu, Sinop ve çevresidir.

Candaroğulları Beyliği Fatih Sultan Mehmet tarafından Osmanlılara bağlanmıştır.

KAREŞİOĞULLARI (1304 - 1360)

Kurucu: Karesi Bey

Yerleşim Yeri: Balıkesir, Bergama, Susurluk, Edremit ve çevresidir.

Orhan Bey tarafından Osmanlılara bağlanmıştır. Denizci bir beylik olduğu için Osmanlıların Rumeli'ye geçişlerini kolaylaştırmıştır. (Donanmaları Osmanlı Donanmasının temelini oluşturdu.) Osmanlıların topraklarına kattığı ilk beylik Karesioğullarıdır.

MENTEŞEOĞULLARI (1261 - 1424)

Kurucu: Menteşe Bey

Yerleşim Yeri: Muğla'da Fethiye ve Söke sahillerinden Denizli'ye kadar uzanan bölgede yer almışlardır. Menteşeoğullarına 1424'te II. Murat son vermiştir.

AYDINOĞULLARI (1308 - 1426)

Kurucu: Aydınolu Mehmet Bey

Yerleşim Yeri: Aydın'da Selçuk ve Tire çevresidir.

Aydınoluğullarına 1426'da II. Murat son vermiştir.

SARUHANOĞULLARI (1313 - 1410)

Kurucu: Saruhan Bey

Yerleşim Yeri: Manisa'dır.

Çelebi Mehmet (I. Mehmet) tarafından siyasi varlıklarına son verilmiştir.

Güçlü bir donanma kurup Ege adalarına seferler düzenlemişlerdir.

DULKADİROĞULLARI (1337 - 1515)

Kurucu: Zeyneddin Karaca Bey

Yerleşim Yeri: Maraş-Elbistan ve çevresidir.

Dulkadiroğulları Beyliği Memlükler ile Osmanlı Devleti arasında bulunduğu için hem Osmanlı Devleti hem de Memlükler beyliğin kendilerine bağlı olması için birbirleriyle mücadele etmişlerdir. Osmanlı Devleti Yavuz Sultan Selim Döneminde 1515'te Turnadağı Savaşı ile Dulkadiroğulları Beyliği'ni topraklarına katmıştır.

HAMİDOĞULLARI (1300 - 1423)

Kurucu: Hamidoğlu Dünder Bey

Yerleşim Yeri: Isparta ve çevresidir.

Beyliğin topraklarının bir bölümü I. Murat Döneminde satın alınarak Osmanlı topraklarına katılmıştır. Yıldırım Bayezid Döneminde tamamen Osmanlı Devleti'ne katılan beylik, Ankara Savaşı'ndan sonra tekrar kuruldu. 1423'te II. Murat Hamidoğulları Beyliğini tekrar Osmanlı topraklarına kattı.

RAMAZANOĞULLARI (1353-1608)

Kurucu: Ramazan Bey

Yerleşim Yeri: Adana ve çevresidir.

Yavuz Sultan Selim Döneminde Osmanlı Devleti'ne bağlanmıştır. Beyliğin varlığına 1608 yılında son verilmiştir.

Osmanlı Devleti ile Memlükler arasındaki tampon bölgede bulunan Dulkadiroğulları ve Ramazanoğulları beylikleri iki devlet arasındaki mücadelelerde etkili rol oynamışlardır. Osmanlı ve Memlük devletleri bu beylikleri nüfuzları altına almaya çalışmışlardır.

OSMANOĞULLARI (1299 - 1922)

Osmanoğulları Oğuzların Kayı Boyuna mensuptur. Osman Bey tarafından Söğüt ve Domaniç çevresinde kurulan Osmanoğulları Beyliği kısa bir sürede hızla büyüyerek dünyanın en güçlü devletlerinden biri haline gelmiştir.

ERETNA (1335-1381) ve KADI BURHANETTİN DEVLETİ (1381-1398)

Kurucu: Eretna Bey

Yerleşim Yeri: Sivas ve çevresidir.

1381 yılında Eretna Devleti'nin vezirliğini yapan Kadı Burhanettin, Eretna Devleti'ni yıkıp bağımsızlığını ilan etti.

Kadı Burhanettin, Akkoyunlularla yaptığı mücadelede ölünce Timur tehlikesinden endişelenen Sivas halkı, şehri Yıldırım Beyazıt'a teslim etti.

BEYLİKLERİN ORTAK ÖZELLİKLERİ

- ⇒ Anadolu Selçuklu Devleti'nin yıkılması ve Moğol egemenliğinin Anadolu'da sona ermesiyle kurulmuşlardır.
- ⇒ Bu beyliklerin çoğu Yıldırım Beyazıt Döneminde Osmanlı egemenliğine girmiş, ancak Ankara Savaşından sonra Karesioğulları ve Eretna Beyliği dışında

diğerleri yeniden kurulmuşlardır. Kesin olarak Yavuz Sultan Selim zamanında Osmanlı'ya katılmışlardır.

- ⇒ Anadolu'da Türk kültür ve medeniyetine olumlu katkılar yapmışlardır.
- ⇒ Anadolu Selçuklu Devleti'nin yıkılmasından sonra halkın dirlik ve düzenin sağlanmasında rol oynamışlardır.
- ⇒ Moğol baskısından kaçan Türkmenlerin yerleşik hayata geçmelerinde ve batı Anadolu'daki nüfusun artmasında etkili olmuşlardır.

Anadolu Selçukluları ve Beylikleri Döneminde Türk Denizciliği:

Anadolu'ya yerleşen Türkler önceleri kara devleti özelliği taşıyorlardı. Fetih siyaseti denizlere doğru yayılınca denizciliğe de ilgi duymaya başladılar. Türklerin ilk denizcilik çalışmaları Çaka Bey tarafından başlatılmıştır. Çaka Bey, 1081 yılında İzmir'i Bizanslılardan almış ve burada bir beylik kurmuştur. Çaka beyin ilk Türk donanmasını kurduğu tarih olan 1081 yılı Deniz Kuvvetleri Komutanlığımızın kuruluş tarihi olarak kabul edilmektedir.

KONU TESTİ

1. Aşağıdakilerden hangisi, Türkler'in İslamiyet'i kabul etmesinde etkili olan olgulardan biri sayılamaz?

- A) Her iki inanışta da kendilerinin dışındaki inanışlara hoşgörüle yaklaşmaları
- B) Türklerin daha önce tanıdıkları dinlerden tek tanrılı dinleri öğrenmeleri
- C) Her iki inanışta yönetenlerin yönetme yetkisini tanrıdan aldıklarına inanmaları
- D) Türkler' in göçebe bir yaşam biçimini sürdürmeleri
- E) Türklerin fetih politikalarını cihat anlayışı ile bütünleştirmeleri

2. Karahanlı Devleti'nin aşağıda verilen özelliklerinden hangisi, daha sonraki dönemlerde Büyük Selçuklular tarafından tam bir sentez halinde gerçekleştirilmiştir?

- A) Türkçe'nin resmi dil olarak kullanılması
- B) Türk-İslam toplumunun oluşturulmaya başlaması
- C) İslamiyet'in resmi din olarak kabul edilmesi
- D) Bektaşî Tarikatı'nın ilk kez kurulması
- E) İslamiyet'i yayma çabasının gösterilmesi

3. Aşağıdaki savaşlardan hangisi, Anadolu'nun Türkler tarafından yurt edinilmesinde etkili olmamıştır?

- A) Pasinler
- B) Dandanakan
- C) Malazgirt
- D) Mirykefalon
- E) Köseadağ

4. Anadolu Selçuklu Devleti'nin 'Türkiye Tarihi' nin ilk devresinde yer alan devlet' olma özelliği, aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Haçlı saldırılarına karşı direnmesi
- B) Bizans'ın etkinliğine son yermesi
- C) Devlet olarak, Anadolu topraklarında kurulması
- D) İlk kez Anadolu Türk Birliği'ni sağlaması
- E) Anadolu'yu kültür merkezi haline getirmesi

5. Aşağıdakilerden hangisi, Anadolu Selçuklularında devletin iç ve dış ticareti teşvik etmesinin göstergelerinden biri olarak sayılamaz?

- A) Harzemşahlar ve Eyyubiler ile ittifak kurma çabası gösterilmesi
- B) Kervansaraylar'ın yakılması
- C) Karayollarında eşkiyanın saldırısına karşı önlem alınması
- D) Denizlerde korsanların saldırısına karşı tüccarın korunması
- E) Devlet sigortacılığının uygulanması

6. Selçuklu Veziri Nizam-ül Mülk tarafından İktâ Sistemi'nin kurulmasındaki temel amaç, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mezhep ayrılıklarını ortadan kaldırmak
- B) Devlet üzerindeki askeri harcamanın yükünü hafifletmek
- C) Bilim adamlarının çalışmalarını desteklemek
- D) Atabeyler'in güçlenmesini önlemek
- E) Ülke ekonomisinin güçlenmesini sağlamak

7. I. Göktürkler' in parçalanmasından sonra Doğu Göktürklerin uzun yıllar Çin egemenliğinde yaşaması, II. Anadolu Selçuklularının kurucusu Kutalmışoğlu Süleyman Şah' ın Büyük Selçuklu Devleti tahtını ele geçirme mücadelesini yitirmesinden sonra Anadolu Selçuklu Devleti'nin bir süre başsız kalması, III. Ankara Savaşı'ndan sonra Osmanlı Şehzadeleri arasında taht kavgalarının görülmesi,

Olaylarının ortak yönü, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Türkler'in Batı'ya ilerleyişlerinin durması
- B) Bizans'a karşı üstünlüğün yitirilmesi
- C) Anadolu Türk Birliği'nin bozulması
- D) Adı geçen devletlerin yıkılıp sürecine girmesi
- E) Türk Tarihi'nde Fetret Devirleri'nin yaşanması

8. Talaş Savaşı, Dünya kültür ve uygarlığının gelişmesine de önemli katkıda bulunmuştur. **Talaş Savaşı'nın aşağıdaki sonuçlarından hangisi, bunun kanıtıdır?**

- A) Kâğıt üretiminin Orta Asya dışına da yayılması
- B) Orta Asya'nın günümüze değin dinsel kaderinin belirlenmesi
- C) Çin'in, Orta Asya egemenliğinden vazgeçmesi
- D) Türklerin kitleler halinde İslamiyet'i kabul etmesi
- E) Türk - İslam Devletleri'nin temellerinin atılması

9. Aşağıda verilen kavramlardan hangisi, Anadolu Selçuklu Devletinin gerçekleştirdiği oluşumlardan biri olarak savılamaz?

- A) Anadolu'nun tam bir Türk Yurdu haline getirilmesi
- B) Bizans'ın saldırı gücünün yok edilmesi
- C) Haçlı Seferleri'nde Batı'ya karşı başarı kazanılması
- D) Anadolu'nun kültür ve ticaret merkezi haline getirilmesi
- E) Büyük Selçuklu tahtının ele geçirilmesi

10. Gazneliler, X-XII. yy. arasında Horasan ve Afganistan yöresinde siyasi varlık göstermişlerdir. **Büyük Selçukluların da XI. yy.da Horasan yöresinde ortaya çıkmaları aşağıdakilerden hangisinin bir göstergesidir?**

- A) Hindistan'a seferler yapmadıklarının
- B) Turk-Islam sentezini oluşturduklarının
- C) Gazneliler' in toprakları üzerinde kurulduklarının
- D) Selçuk Bey tarafından siyasi yönden örgütlenediklerinin
- E) Gazneliler'den daha önce yaşadıklarının

11. Anadolu'da yapılan araştırmalarda XII. yüzyıla ait Venedik, Bizans ve Anadolu Selçuklu paralarına rastlanmaktadır.

Buna göre Anadolu'nun;

- I. Sık sık istila edildiği
- II. Uluslararası ticaret merkezi olduğu
- III. Siyasal birliğin sağlanmadığı

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

12. Köseadağ Savaşı'ndan sonra Moğollar, Anadolu Selçuklu Devleti'ni vergiye bağlamış ve Anadolu Selçuklu Sultanlarını da kendileri atayarak Anadolu'yu yönetmeye başlamışlardır.

Bu bilgi;

- I. Moğolların Anadolu'da siyasi ve ekonomik ege menlik kurduğu
- II. Anadolu Selçuklu Devleti'nin bağımsızlığını yitirdiği
- III. Anadolu'da Selçuklu Devleti'nin yıkıldığı

yargılarından hangilerinin kanıtı sayılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

13. Aşağıdakilerden hangisinde, verilen birinci olay, ikinci olayın nedeni değildir?

- A) Türklerin Anadolu'ya yerleşmesi- Malazgirt Savaşı'nın kazanılması
- B) Bağdat Seferi- Selçuklu Devleti'nin İslâm dünyasının koruyucusu olması
- C) Resmi dilin Farsça olması- Türk kültürünün gerilemesi
- D) Talaş Savaşı- Türklerin İslamiyet'i kabul etmesi
- E) Köseadağ Savaşı- Anadolu'da Türk siyasi birliğinin bozulması

14. **Selçukluların;**

- I. Anadolu'yu fethetmeleri
- II. Halifeyi himaye etmeleri
- III. Gazne Devletiyle Dandanakan Savaşı'nı yapmaları

gelişmelerinden hangileri "İslâm dünyasında etkinliğini arttırdığına" kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

15. Dünya tarihinde ilk kez burslu öğrencilik sistemini Karahanlılar uygulamıştır. İhtiyaçları tamamen vakıf gelirleriyle karşılanan Semerkant Medresesi, dönemin üniversitesi niteliğini taşımıştır. Ayrıca hükümdarlar medresenin yönetimine karışmamıştır.

Buna göre;

- I. Semerkant Medresesi'nde özerk bir yönetim kurulduğu
- II. Eğitim hizmetleri için devlet hazinesinden para harcanmadığı
- III. Başarılı öğrencilere ücretsiz eğitim olanağı tanındı
- IV. Medresedeki eğitimin pozitif bilimlerle sınırlı olduğu

yargularından hangilerine ulaşamaz?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız IV
- D) II ve IV
- E) III ve IV

16. Malazgirt Savaşı'ndan sonra;

- Mengüceklerin, Erzincan, Kemah, Divriği'de
- Danişmendliler'in Sivas, Kayseri ve Niğde'de
- Artukluların Urfa, Mardin ve Diyarbakır'da

bağımsız beylik haline gelmeleri aşağıdakilerden hangisine yol açmıştır?

- A) Türkmenlerin yerleşik hayata geçmesine
- B) Selçuklu Devleti'nin siyasi birliğinin bozulmasına
- C) Anadolu topraklarının Haçlı saldırılarına uğramasına
- D) Hıristiyan halkın Ege sahillerine doğru göç etmesine
- E) İslam dünyasında birlik ve bütünlüğün sağlanmasına

17. Tuğrul Bey'in ölümünden sonra vezirin desteği ile Çağrı Bey'in oğlu Süleyman hükümdarlığını ilan etmiştir. Ancak Süleyman'ın küçük kardeşi Alparslan, Süleyman'ın hükümdarlığını kabul etmemiş ve ona karşı mücadele ederek hükümdar olmuştur. **Büyük Selçuklu Devleti'nde yaşanan bu gelişmeler;**

- I. Vezirlerin sultanların belirlenmesinde etkili olduğu
- II. Taht mücadelesinin yaşandığı
- III. Siyasal rekabetin devleti güçlendirdiği

yargularından hangilerinin kanıtı sayılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

18. Büyük Selçuklu Devleti'nde melik denilen sultan çocukları, Atabeyler tarafından vali olarak atandıkları bölgelerde devlet işlerinde eğitilmişlerdi. **Büyük Selçuklu Devleti bu uygulama ile aşağıdakilerden hangisini amaçlamış olamaz?**

- A) Yeni Türk devletlerinin kurulmasını sağlamak
- B) Tahta çıkacak meliklerin bilgili ve bilinçli olmasını sağlamak
- C) Atabeylerin deneyimlerinden meliklerin de yararlanmasını sağlamak
- D) Meliklerin deneyim kazanmasını sağlamak
- E) Eyaletlerdeki devlet egemenliğini pekiştirmek

19. - Nil nehrinin akışının düzenlenmesi
- Su kanalları ve bentlerin yapılması

Tolunoğulları'nın Mısır'da yaptığı bu çalışmaların aşağıdakilerden hangisiyle ilgisi yoktur?

- A) Ülkeyi bayındır hale getirmeyle
- B) Üretimi artırmayla
- C) Egemenlik alanlarını genişletmeyle
- D) Selin vereceği zararları önlemeyle
- E) Tarımı geliştirmeyle

20. Aşağıdakilerden hangisi Selçuklu Devleti'ni olumsuz etkileyen olaylar arasında **gösterilemez**?

- A) Moğol saldırıları
- B) Türkmenlerin ayaklanmaları
- C) Halifenin dinsel önderliğini tanımaları
- D) Taht kavgaları
- E) Batıniilerin saldırıları

21. Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyasettin Keyhüsrev'in devleti baskı ve sömürü aracına dönüştürmesi, 1240'ta güçlükle bastırılabilen ancak devletin çöküşünü hızlandıran Babai Ayaklanmasının çıkmasına neden oldu.

Buna göre;

- I. Taht kavgalarının yoğunlaştığı
- II. Merkezi otoritenin zayıfladığı
- III. Devletin toplumsal desteğini kaybettiği

yargularından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

22. Karahanlılar, Gazneliler ve Büyük Selçuklularda ve-raset sistemindeki belirsizlik "ülke toprakları hane-danın ortak malıdır." anlayışının benimsenmemesi nedeniyle devam etti.

Buna göre, bu devletlere ilişkin;

- I. Siyasal istikrarlarının sık sık bozulduğu
- II. Hanedan üyeleri arasında güçlü bir dayanışma ge-leneğinin yaratıldığı
- III. Merkezîyetçi devlet anlayışının benimsendiği

yargularından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

23. Anadolu Selçuklu Devleti Dönemi'nden günümüze kalan mimari eserler içerisinde kervansaraylar ve medreselerin daha çok olduğu bilinmektedir.

Bu bilgiler dikkate alındığında;

- I.Eğitime önem verildiği
- II.Cihat politikasının başarıyla uygulandığı
- III.Ticaretin geliştiği

yargularından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

24. 1071'de Büyük Selçuklularla Bizans arasında yaşa-nan Malazgirt Meydan Muharebesiyle Anadolu'nun kapıları Türkler'e açılmıştır. Böylece Anadolu'da ilk Türk Beylikleri kurulmuştur. **Aşağıdakilerden han-gisi bu beyliklerden biri değildir?**

- A) Mengücekler
- B) Mentешеoğulları
- C) Danişmentler
- D) Saltuklar
- E) Artuklar

25. Malazgirt Muharebesinin ardından Anadolu'da ilk Türk Beylikleri kurulmuştur. **Aşağıda bu beyliker ve kuruldukları merkezler verilmiştir. Bu seçe-neklerden hangisinde eşleştirme yanlıs olarak verilmiştir?**

- A) Mengücekler - Erzincan
- B) Saltuklar - Erzurum
- C) Danişmentler - Sivas
- D) Çaka Beyliği - izmir
- E) Artuklar - Bitlis

26. 1071 Malazgirt Savaşının ardından Anadolu'da kuru-lan ilk beyliklerin bazı özellikleri vardır. **Aşağıdaki-lerden hangisi bu özelliklerden biri değildir?**

- A) Anadolu'ya gelmeden önce Hristiyanlardı.
- B) Büyük Selçuklular'a bağlı komutanlar tarafından kuruldu.
- C) Anadolu'yu Türkleştirmede en önemli etken ol-muşlardır.
- D) Anadolu'yu Bizans, Gürcü, Ermeni saldırıların-dan korudular.
- E) Önce Büyük Selçuklular'a ardından Anadolu Selçuklular'a bağlı olarak yaşadılar.

27. Anadolu Selçuklular'ı Anadolu'da Büyük Selçuklula-ra bağlı olarak kurulmuştur. **Aşağıda belirtilen hü-kümdarlarından hangisi Anadolu Selçukluların hükümdarlarından biri değildir?**

- A) Kutalmışoğlu Süleyman Şah
- B) I. Kılıçarslan
- C) Satuk Buğra Han
- D) II. Kılıçarslan
- E) Alaadin Keykubat

28. 1176 'da II. Kılıçarslan döneminde Bizans'la Miryokefalon Savaşı yapılmıştır. Bu savaşın netice-sinde;

- I. Anadolu kesin Türk yurdu haline geldi.
- II. Bizans savunmaya çekildi.
- III. Haçlı Seferleri başladı.
- IV. Bizans Türkleri Anadolu'dan atma ümidi sona er-di.

gibi gelişmelerden hangileri gerçekleşmiştir?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) Yalnız III
- D) III ve IV
- E) Yalnız IV

29. Anadolu Selçukluları zamanında;

- Kervansaraylar yapılmıştır.
- Vergilerde indirim yapılmıştır.
- Tüccarların mallarına sınırlarımız dahilinde sigorta yapılmıştır.
- Antalya ve Sinop gibi önemli ticaret limanları fet-hedilmiştir.

gibi faaliyetlerin ortak amacını aşağıdakilerden hangisi en iyi biçimde açıklar?

- A) İmar faaliyetlerine önem vermişlerdir.
- B) Vergiye ihtiyaçları yoktur.
- C) Deniz kıyılarına önem veriyorlardı.
- D) Ticarete önem veriyorlardı.
- E) Sigortacılık geliştirmiştir.

30. Alaadin Keykubat döneminde Anadolu'da Moğol teh-

- likesinden uzak kalabilmek amacıyla;
- I. Moğollar da bağlılık bidirilmiştir.
- II. Anadoludaki yıpranmış kaleler tamir edildi.
- III. Bu kalelere askerler yerleştirildi.
- IV. Haçlılarla işbirliği yapılmıştır.
- V. Eyyubiler ve diğer Müslüman beyliklerle iç birliği yapıldı.

gibi faaliyetlerden hangileri yapılmamıştır?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) Yalnız II
- D) Yalnız IV
- E) IV ve V

31. Aşağıda Anadolu Selçukluları'nın hükümdarları ve dönemlerinin en önemli özellikleri belirtilmiştir. Bu eşleştirmelerden hangisi yanlış olarak verilmiştir?

- A) I. Kılıçarslan: Moğollar yenilmiştir
- B) Kutalmışoğlu Süleyman Şah: Anadolu Selçuklu-ların kurucusu.
- C) II. Kılıçarslan: Anadolu kesin Türk yurdu haline gelmiştir.
- D) Alaadin Keykubat: En parlak dönemi yaşatmıştır.
- E) II. Gıyaseddin Keyhüsrev: Anadolu Selçukluları yıkılış devrine girmiştir.

32. Anadolu Selçukluları 1230'da Harzemşahlar'la Yassıçemen Savaşını yapmıştır. **Aşağıdakilerden hangisi bu savaşa ilgili değildir?**

- A) Harzemşahlar yıkılma sürecine girmiştir.
- B) Anadolu Selçuklular'ı kurulma sürecine girmiştir.
- C) Anadolu Selçuklukları, Moğollarla komşu olmuştur.
- D) Harzemşahların Doğu Anadolu'ya göz dikmesi üzerine savaşmışlardır.
- E) Harzemşahlar, Anadolu'ya Moğollar'ın önünden kaçarak gelmişlerdir.

33. 1243'te Anadolu Selçuklular'ı ile Moğollar arasında yaşanan Köseadağ Savaşı'nın ardından bazı gelişmeler yaşanmıştır. **Aşağıdakilerden hangisi bu gelişmelerden biri değildir?**

- A) Anadolu Selçuklu Devleti yıkılışa geçti.
- B) Moğollar büyük bir darbe almıştır.
- C) Moğollar Anadolu'yu istila ettiler.
- D) Anadolu'da siyasi birlik bozuldu.
- E) Selçuklu Sultanlarını Moğollar atamaya başladı.

34. XI. ve XIII. yüzyıllar arasında Avrupalılar Hristiyan birliği oluşturarak Müslümanların üzerlerine saldırılar düzenlemişlerdir. Bunlara Haçlı Seferleri denmiştir. **Aşağıdakilerden hangisi Haçlı Seferleri ile ilgili bir bilgi değildir?**

- A) Toplam 4 tane olmuştur.
- B) 4'ü Anadolu üzerinden, 4'ü Mısır üzerinden olmuştur.
- C) Haçlı Seferleri'nde ortak hedef Müslümanlardı.
- D) Orta Çağ'da Meydana gelmiştir.
- E) İlk 3 Haçlı seferine Anadolu Selçuklularına karşı koymuştur.

35. XI. ve XIII. yüzyıllar arasında yapılan Haçlı Seferleri'nin dini, ekonomik, siyasi gibi sebepleri vardır. **Aşağıdakilerden hangisi Haçlı Seferleri'nin dini sebepleri arasında ver almaz?**

- A) Din adamlarının nüfuzlarını artırmak istemesi
- B) Kudüs'ü Müslümanlar'dan alma isteği
- C) Müslümanların elinde bulunan ticaret yollarını ele geçirme isteği
- D) Katoliklerin Ortodokslarla egemen olma isteği
- E) Kluni tarikatının Avrupa'da Müslümanların aleyhine çalışmaları

36. Hristiyanların Ortaçağ'da Müslümanlar'ın üzerine düzenlendiği ve Ortalama 200 yıl boyunca süren Haçlı Seferlerinin sebeplerini dini, ekonomik ve siyasal sebepler olarak ayırabiliriz. **Aşağıda belirtilen Haçlı Seferlerinin sebeplerinden hangisi "Ekonomik Sebepler" arasında yer almaktadır?**

- A) Bizans'ın Avrupa'dan yardım isteği
- B) Kralların otoritelerini artırma isteği
- C) Din adamlarının nüfuzlarını artırma isteği
- D) Kluni tarikatının faaliyetleri
- E) Avrupalılar'ın doğunun zenginliklerinden faydalanma isteği

37. Ortaçağ'da Avrupalı Hristiyanların Müslümanlara saldırmalarına Haçlı Seferleri denir. Bunlar toplam 8 tanedir. 4'ü Anadolu, 4'ü Mısır üzerinden düzenlenmiştir. **Aşağıdakilerden hangisi I. Haçlı Seferi ile ilgili değildir?**

- A) Urfa, Antakya, Kudüs Hristiyanların eline geçmiştir.
- B) Buralarda Latin krallık kurulmuştur.
- C) Böylece Feodalite doğuya taşınmıştır.
- D) Avrupalı krallar başarılı olamadı.
- E) Anadolu Selçuklular'ı başkentlerini İznik'ten Konya'ya taşımıştır

38. **Aşağıdakilerden hangisi II. Haçlı Seferi ile ilgili bir bilgi değildir?**

- A) İmadeddin Zengi'nin Urfa'yı Haçlılardan geri almaları üzerine düzenlendi.
- B) Avrupalı krallar burada başarılı olmadı.
- C) Anadolu Selçuklular'ı ilk başta bu sefere karşı koymuştur.
- D) Anadolu Selçuklular'ı yenilgiye uğramıştır.
- E) Anadolu Selçuklularına Danışmentler deyardım etmiştir.

39. Tarihi her olayın bir sebebi olduğu gibi bir de sonucu vardır. **Aşağıdakilerden hangisi III. Haçlı Seferi'nin temel sebebini belirtir?**

- A) Bizans'ın yardım isteği
- B) Selahattin-i Eyyubi'nin Kudüs'ü Hristiyan-lardan geri alması
- C) Haçlılar'ın İstanbul'a gelme isteği
- D) Skolastik düşüncüyü yayma isteği
- E) Haçlılar'ın biraz daha fazla zengin olma isteği

40. Avrupalılar IV. Haçlı Seferini düzenlemek için İstanbul'a gelip Bizans'ın ordusuyla birleşip müslümanlara öylece saldırmayı hedefliyorlardı. Ancak Avrupalılar İstanbul'un zenginliklerini ve güzelliklerini görünce İstanbul'u yağmalamışlar ve buraya yerleşmişlerdir. **Yukarıdaki bilgilerden çıkarılabilecek en doğru yargı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Avrupalıların seferlerden bıktıkları
- B) Haçlılarla, Bizans anlaşmışlardır.
- C) Haçlılar'ın Savaştan çekindikleri
- D) Haçlılar kendilerinde Anadolu Selçukluların yenebilecek gücü bulamadıkları
- E) Haçlı seferlerinin asıl amacının ekonomi çıkar elde etme olduğu

41. I. Kilise ve Papaya olan güven azaldı.
II. Kutsal yerler Müslümanlarda kaldı.
III. Türklerin batıya doğru ilerleyişi durdu.
IV. Akdeniz limanları önem kazandı.
V. Barut, Pusula, kağıt, matbaa Avrupa'ya geçti.

Yukarıda Haçlı seferlerinin bazı sonuçları verilmiştir. Bunlardan hangileri siyasal sonuçları arasındadır?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) Yalnız III
- D) IV ve V
- E) III, IV ve V

42. Orta Çağ'da Avrupa'da Kavimler Göçü'nün etkisiyle Merkezi krallıklar yıkılmış yerine Feodal Beyler (Dere Beyler) kurulmuştur. Böylece Fe-odolite rejimi kurulmuştur. **Aşağıdakilerden hangisi bu rejimin içindeki sosyal sınıfların içinde değildir?**

- A) Asiller
- B) Hanedan üyeleri
- C) Rahipler (Din Adamları)
- D) Burjuvalar
- E) Köylüler

CEVAP ANAHTARI

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
D	B	E	C	A	B	E	A	E	C
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
B	D	A	D	C	B	D	A	C	C
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
D	A	D	B	E	A	C	C	D	D
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
A	B	B	A	C	E	D	D	B	E
41	42								
C	B								

